

## บทที่ 2

### ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เลือกเจาะจงศึกษาหน่วยงาน 6 หน่วยงานในจังหวัดขอนแก่นที่มีการจ้างเหมา เป็นช่วงที่เริ่มนำมาปฏิบัติ จึงใช้เป็นกรณีศึกษา 6 หน่วยงาน เพื่อให้ได้นิยามตรงตามประเด็น ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยการนำความคิด ทักษะ ผู้ให้สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายวัตถุประสงคฺ์ของเรื่องที่ศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

#### 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งที่ศึกษาหน่วยงาน 6 หน่วยงานที่มีการจ้างเหมาในจังหวัดขอนแก่นในช่วงที่เริ่มศึกษา ค้นคว้า (พ.ศ. 2539) มีหน่วยงานที่มีการจ้างเหมาน้อย แหล่งข้อมูลที่ได้จึงมีไม่มาก การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) จึงมีความเหมาะสม ครอบคลุมกับประชากรจำนวนไม่มาก ประกอบกับช่วงเวลาการศึกษามีจำกัด การศึกษาในครั้งนี้มี 6 หน่วยงาน ได้แก่

1. โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น
2. สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 6 ขอนแก่น
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น
4. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น
5. ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาค 5)
6. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากประชากรทั้ง 6 หน่วยงานดังกล่าว ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ 6 หน่วยงานที่มีการจ้างเหมาเอกชนทำความสะอาดออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 25 คน คือ

1. กลุ่มผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงานราชการ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายมาปฏิบัติ
2. กลุ่มผู้บริหารระดับหัวหน้าแผนก ได้แก่ หัวหน้างานบริหารบุคคลหรืองานบริหารทั่วไป หัวหน้างานพัสดุหรืออาคารสถานที่

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัสดุ ถูกจ้างประจำที่เคยทำหน้าที่ด้านการรักษาความสะอาดของหน่วยงานที่ศึกษา

## 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง จำเป็นต้องซักถามผู้ตอบอย่างละเอียด ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ จัดบันทึกข้อมูล โดยมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดแบบสัมภาษณ์ในการศึกษาเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-Ended Question) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น (เค้าโครงการสัมภาษณ์แสดงในภาคผนวก ข)

## 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลใช้เทคนิค การสังเกตและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) โดย

2.3.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงาน ได้แก่ผู้อำนวยการ หัวหน้าแผนก คือ หัวหน้างานบริหารบุคคล หัวหน้างานพัสดุหรือเจ้าหน้าที่พัสดุ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.3.2 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์พร้อมใช้เครื่องบันทึกเสียง ต่อหน้าผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

2.3.3 การสัมภาษณ์หัวหน้างานบริหารงานบุคคลหรือเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ผู้วิจัยขอเอกสารเรื่อง การแบ่งโครงสร้างการบริหารในองค์กร และอัตราค่าจ้าง ส่วนการสัมภาษณ์หัวหน้างานพัสดุหรือเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้วิจัยขอเอกสารเกี่ยวข้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ระเบียบกระทรวงการคลัง เรื่องการเบิกจ่ายค่าจ้างเหมาบริการบางประเภท พ.ศ. 2539 ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงไว้ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์ด้วย และได้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการเบิกจ่ายใช้พัสดุในงานทำความสะอาดหน่วยงาน

## 2.4 การทดสอบความแม่นยำตรงของข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Reliability)

ผู้ศึกษาทดสอบความเชื่อถือ และความถูกต้องของข้อมูล โดยทดสอบการสัมภาษณ์ตามเค้าโครงที่กำหนดทดสอบ 2 หน่วยฯ ใน 6 หน่วย คือ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 6 ขอนแก่น ที่มีการจ้างเหมาทำความสะอาด ผู้ที่ถูกถามเข้าใจคำถามและเข้าใจประเด็นคำถามย่อยอื่น ๆ จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ สอดคล้องกับเนื้อหาในคำถามที่ตั้งไว้หรือไม่

## 2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลในขณะที่สัมภาษณ์ไปพร้อมด้วย เพราะเทคนิควิธีนี้ช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงเหตุผลและกระบวนการอย่างละเอียด (เทคนิคนี้ผู้ศึกษาได้จากคู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น : 2536) ข้อมูลที่ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.5.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยตรง (Primary Data) สัมภาษณ์บุคลากรในกลุ่มที่ 1, 2 และ 3

### 2.5.2 ข้อมูลจากเอกสาร (Secondary Data)

ข้อมูลที่ได้สองส่วนนี้ ผู้ศึกษานำมาจัดกลุ่ม ตามกรอบแนวคิดแยกให้เห็นตัวแปรที่ศึกษา แล้วนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ จับประเด็นตีความเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ และอธิบาย โดยการพรรณนาวิเคราะห์

## 2.6 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative case study) การตีความและขยายความเชิงพรรณนาวิเคราะห์เพื่อให้ครอบคลุม และเจาะลึกหน่วยงานที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มี 6 หน่วยงานในจังหวัดขอนแก่น ศึกษาในช่วงปี 2540-2541 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2540 ถึงเดือน ตุลาคม 2540 เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองหลักในภาคอีสาน จังหวัดหนึ่งที่มีความเจริญ และการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสูง และเป็นที่ตั้งของส่วนราชการจากส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคจำนวนกว่า 240 หน่วยงาน ประกอบกับนโยบายการจ้างเหมาเอกชนทำความสะอาดที่ได้นำมาปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0514/ว 51 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2533 และหน่วยงานดังกล่าวได้เริ่มนำมาปฏิบัติจริง เมื่อปี พ.ศ. 2537 ข้อมูลยังมีน้อย และยังไม่มีการประเมินผล การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจึงพิจารณาจากสภาพปัจจุบัน แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา